

KANDIDAT

572

PRØVE

JUS2002 1 Pengekravsrett

Emnekode	JUS2002
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	03.12.2021 08:00
Sluttid	03.12.2021 14:00
Sensurfrist	27.12.2021 22:59
PDF opprettet	04.09.2022 10:12

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
i	Informasjon	Informasjon eller ressurser
1	Del I - teori (vektes 1/3 av total karakter)	Langsvar
2	Del II - praktikum (vektes 2/3 av total karakter)	Langsvar

1 Del I - teori (vektes 1/3 av total karakter)

Forholdet mellom debitor cessus og cesjonar ved overdragelse av enkle krav.

Skriv ditt svar her...

Innledning

Oppgaven ber om en redegjørelse av forholdet mellom debitor cessus og cesjonar ved overdragelse av enkel krav. Oppgaven vil følgelig avgrenses mot overdragelse av omsetningsgjeldsbrev.

Det vil først redegjøres for innledende bemerkninger, inkludert begrepsavklaring. Underveis vil det gjøres rede for ulike hensyn. Oppgavens hovedvekt vil ligge på motregning ved enkle etter cesjon.

Utgangspunktet i norsk rett er at en fordring kan overdras. Videre er et viktig prinsipp at man ikke kan overdra en større rett enn man selv har.

Når en fordring oppstår, betegnes skyldneren som "debitor cessus" og betalingsmottakeren som "kreditor". Ved overdragelse av en fordring vil kreditor imidlertid betegnes som "cedent" og ny eier av fordringen betegnes som "cesjonar". Et synonym for overdragelse er cesjon.

Videre er det viktig å bemerke at både muntlige fordringer og enkle gjeldsbrev betegnes som "enkle krav". Dette er blant annet lagt til grunn i Sirkustelt-dommen.

Gjeldsbrevloven § 25- den sentrale bestemmelsen om debtors innsigelser

Det følger av gbl. § 25 at cesjonaren ikke får "betre rett" enn cedenten. Bestemmelsen gir uttrykk for det alminnelige prinsippet i formueretten, og står sentralt ved enkle krav. Hensynet bak bestemmelsen at det vil virke urimelig om cesjonaren skal overdra en bedre rett enn cedenten hadde. Videre er bestemmelsen også ment til å beskytte debtors innsigelser, ettersom cesjonaren ikke kan gjøre gjeldende større krav enn det cedenten kunne gjort. Debitor vil derfor ha alle innsigelsene sine i behold, såfremt disse kunne fremmes mot cedenten også. Bestemmelsen er objektiv, som tilsier at den ikke er avhengig av verken debtors eller cesjonarens gode tro.

Motregning ved enkle krav etter cesjon

Motregning er en oppgjørsform hvor debitor [for hovedkrav] velger å gjøre opp kravet med et motkrav han har på kreditor [for hovedkravet]. Kravene avregnes så langt de rekker hverandre.

Det skilles mellom frivillig motregning og tvungen motregning. Frivillig motregning går ut på at partene er enige om å motregne, mens tvungen motregning går ut på at den ene parten vil motregne, mens den andre parten bestrider dette. I det følgende vil det avgrenses mot frivillig motregning, da dette sjeldent byr på problemer i praksis.

De alminnelige motregningsvilkårene

For at debitor skal kunne motregne i utgangspunktet, må tre vilkår være oppfylt: komputabilitet, oppgjørsmodenhet og gjensidighet. Komputabilitet går ut på at kravene må i realiteten kunne motregnes mot hverandre. Dette vilkåret byr sjeldent på problemer ettersom det pengefordringer er komputable. Oppgjørsmodenhet går ut på at hovedkravet frigjøringstid må være kommet, og motkravet må være forfalt. Videre må kravene være gjensidige, det vil si at

de må bestå mellom de samme partene. Dette byr på problemer i praksis ettersom overdragelse innebærer at debitor ønsker å motregne med et krav han har med cedenten [en annen part].

Gjensidighetsvilkåret vil imidlertid kunne "repareres" ved konnekse krav. I dommen inntatt i Rt. 1992 . 504 (Facotring Finans) uttalte Høyesterett om konneksitetsbegrepet: at i de tilfellene kravene ikke stammer fra samme kontrakt, må det påvises et "tilknytningforhold mellom dem som gjør det rimelig å si at kravene er oppstått i samme rettsforhold". Videre er det uttalt i HR-2019-1662-A at ved løpende forretningsforhold vil fordringene anses som konnekse. Her har høyesterett nyansert konneksitetsbegrepet noe mer enn i Factoring Finans.

Ved overdragelse av enkle krav gis det utvidet motregningsrett ved konnekse krav, i motsetning til omsetningsgjeldsbrev. Dette er fordi kravene er så nært knyttet til hverandre at det vil være urimelig om den ene parten kan kreve sitt, uten å samtidig yte det den andre parten har krav på. I tillegg har det blitt lagt til grunn i Rt. 1907 s. 834 at det er et flytende forhold mellom konnekse krav og innsigelser.

I tilfeller hvor det ikke foreligger konnekse krav, må en gå i gbl. § 26 som fastslår at debitor må ha blitt eier av kravet "før han fikk veta om" overdragelsen eller "fekk noko tanke om henne". Videre må motkravet forfall på kunnskapstidspunktet eller senest samtidig som hovedkravet. Dette er fordi motregningsbestemmelsen

Tidsnød.

2 Del II - praktikum (vektes 2/3 av total karakter)

Drøft og avgjør tvistene som finnes i oppgavetekstens del II, ved å ta stilling til alle krav og rettslige spørsmål som oppgavens faktum foranlediger, så vel de prinsipale som de subsidiære.

Skriv ditt svar her...

Tvist 1

Tvisten står mellom Lux AS og Peder Ås. Spørsmålet er om Peder er pliktig til å betale 2 millioner kroner av restleverandørgjelden. Rettslig grunnlag som kommer til anvendelse, er ulovfestet rett.

Lux krevde at Peder straks betalte 2 mill av restleverandørgjeld i tråd med garantierklæringen fra 15.mai.2018. Peder motsetter seg dette og viser til at Lux ikke kunne kreve noe av ham før de hadde "forsøkt alt" for å få pengene fra Båtmannen, som var debitor for gjelden. Spørsmålet knytter seg til hva slags type kausjon Peder har påtatt seg. Dette beror på en tolkning av garantierklæringen som er avgitt. Det må tas utgangspunkt i garantierklæringens ordlyd.

Det følger av garantierklæringen "Peder Ås og Marte Kirkerud, bekrefter at vi garanterer å umiddelbart gjøre opp Båtmannens samlede varegjeld til Lux med inntil to millioner kroner ved betalingsmislighold". Ordlyden gir uttrykk for at det foreligger en selvskyldnerkausjon, ettersom de garanterer å betale "umiddelbart" og "ved betalingsmislighold". Garantierklæringen får avgjørende vekt her ettersom det foreligger en klar ordlyd.

Det følger imidlertid av refinansieringsavtalen at Lux hadde rett på betaling "dersom Båtmannen mislighold leverandørgjelden og ikke lenger var søkegod". Ordlyden tilsier at det foreligger en simpel kausjon. Det må imidlertid legges til grunn at det også følger av avtalen at dette gjelder "etter gjeldsbrevets ordlyd". Refinansieringskontrakten vil følgelig ikke ha betydning for garantierklæringen.

Det foreligger følgelig en selvskyldnerkausjon, hvor Peder Ås og Marte Kirkerud har ansvar for Båtmannens betalingsevne og vilje. Anførselen om at Lux må ha "forsøkt alt" for å få pengene fra Båtmannen før Peder kreves, må forkastes.

Neste spørsmål er om vilkårene for å kreve kausjonist etter selvskyldnerkausjon, er oppfylt.

Det følger av dommen inntatt i Rt. 1993 s. 1053, som gjaldt tvist om betalingsforpliktelse etter bankgaranti, at forutsetningen for at selvskyldnerkausjonist skal kreves, er at det er fremsatt "påkrav" overfor kreditor og at "hovedfordringen må være misligholdt". Det er klart at Lux AS har fremsatt et "påkrav", jf. gbl. § 5 (1) og at hovedfordringen er "misligholdt". Vilårene for å kreve Peder er følgelig oppfylt.

Delkonklusjon: Peder må betale 2 millioner til Lux AS.

Videre anfører Peder at han bare har kausjonert for en bestemt del av hovedfordringen, nemlig de 2 millionene av leverandørgjelden som lå over 5 millioner, og viser til at nå som gjelden var under 5 millioner var kausjonsansvaret hans bortfalt. Spørsmålet er om Peder må betale kausjonskravet. Det må tas utgangspunkt i partenes avtale.

Det følger av garantierklæringen at ansvaret "omfatter likevel bare samlet gjeld utover 5 millioner". Ordlyden tilsier at gjelden må overstige 5 millioner for at Peder kan kreves.

Det fremgår av av partenes avtalen at garantien skulle gjelde "i tillegg til" og "uavhengig av andre sikkerheter som ble stilt". Ordlyden tilsier at selvskyldnerkausjonen skal tjene som toppsikkerhet.

Videre følger det av partenes avtale at leverandørkreditten skulle utvides med 2 millioner, og at betingelsen for dette var at Marte og Peder skulle sikre den nye leverandørkreditten. Formålet med avtalen var følgelig å sikre leverandørkreditten utover det som allerede er sikret. I dommen inntatt i Rt. 2012 s. 96, som gjaldt kausjonsansvar, tolket Høyesterett avtale med tilsvarende formål og kom frem til at formålet måtte forstås som "et krav om toppsikkerhet som betingelse for å utvide kredittrammen i forhold". Dommen har betydelig overføringsverdi i vår sak ettersom faktum er nokså likt.

Spørsmålet er om påkravstidspunktet eller misligholdstidspunktet skal legges til grunn. Dette vil være avgjørende for om terskelverdien anses oppfylt.

På den ene siden følger det av avtalens ordlyd at garantiansvaret omfatter bare "samlet" gjeld utover 5 millioner kroner. Dette tilsier at når Lux tar pant i båten slik at gjelden reduseres til 4 millioner, er det ikke avtalerettslig grunnlag for å kreve at Marte og Peder skal innfri.

På den annen side må det her legges til grunn at formålet med avtalen var at sikkerheten skulle tjene som toppsikkerhet for å dekke de 2 millionene i utvidet kreditt. Dersom Lux AS skal bli avskåret fra denne muligheten fordi han fremmet påkrav etter å ha tatt pant i båten, vil hele formålet med avtalen falle bort. Da vil avtalen ha samme rettsvirkning som om det ikke var stilt noe sikkerhet for den nye leverandørkreditten.

I dommen inntatt i Rt. 2012 s. 96, som gjaldt tilsvarende faktum, la Høyesterett til grunn at det var størrelsen på gjelden på misligholdstidspunktet, og ikke på påkravstidspunktet som var avgjørende for at den avtalte terskelen kunne gjøres gjeldende som oppfylt. Dommen får betydelig overføringsverdi i vår sak, og det legges derfor til grunn at gjelden skal regnes fra misligholdstidspunktet. Gjelden har følgelig oversteget terskelverdien og Lux AS kan kreve at Peder og Marte betaler.

Konklusjonen er at Peder må betale kausjonskravet.

Videre viser Peder til at Lux bare kunne kreve 1 million fra ham etter garantierklæringen, den andre halvdel av beløpet måtte de kreve av hans eks-kone som også hadde garantert. Spørsmålet er hvor mye Lux AS kan kreve fra Peder. Dette vil avhengig av hvilken heftelsesform som foreligger.

Hovedregelen i norsk rett er solidarisk ansvar, dersom det ikke foreligger holdepunkter for annet.

Det må ses hen til om partenes avtale gir holdepunkter for en annen heftelsesform.

Det følger av avtalen at "Vi, Peder Ås og Marte Kirkerud, bekrefter at vi garanterer å umiddelbart gjøre opp Båtmannens samlede varegjeld". Ordlyden tilsier at Peder og Marte er samkausjonister, som følgelig er solidarisk ansvarlige. Det er et grunnleggende prinsipp i norsk rett at samkausjonister hefter "en for alle, alle for en". Dette prinsippet er blant annet nedfelt i gbl. § 39.

Det foreligger heller ingen holdepunkter i avtalen for at det er snakk om proratarisk ansvar. Det må derfor legges til grunn at Peder og Marte hefter utad som solidarisk ansvarlige. I slike tilfeller kan Lux AS velge hvem han vil gå på av samkausjonistene.

Konklusjonen er at Peder må betale 2 millioner.

Tvist 2

Twisten står mellom Marte Kirkerud og Peder Ås. Spørsmålet er om regresskravet er foreldet. Ettersom det er snakk om en pengefordring, vil Lov om foreldelse av fordringen av 18.05.1979 (heretter fl.) komme til anvendelse, jf. fl. § 1.

Peder fremmet et regresskrav mot Marte på 1 million kroner og anfører at de begge hadde garantert for Båtmannens gjeld. Marte bestrider dette og anfører at kravet er foreldet. Peder anfører at han hadde ett år på seg til å fremme regresskrav når han hadde innfridd noe som var en felles forpliktelse. Spørsmålet er følgelig om regresskravet er foreldet.

Det følger av fl. § 8,1 pkt. at dersom flere skyldnere hefter overfor fordringshaveren, og en av dem innfrir sin forpliktelse "før foreldelse var inntrådt i forhold til ham", foreldet hans regresskrav mot medskyldner "1 år etter innfrielsen". Bestemmelsen er ment til å beskytte regresskreditor, slik at han ikke risikerer å bli stående med all gjeldsbyrden alene, fordi kravet til regressdebitorer er foreldet.

Det er på det rene at Peder har fremsatt regresskravet innen "1 år etter innfrielsen" ettersom han sendte påkrav til Marte dagen etter at han innfridde. Spørsmålet er om Peder har innfridd sin forpliktelse "før foreldelse er inntrådt i forhold til ham".

Det følger av fl. § 7 at ved en fordring sikret ved kausjon, regnes foreldelsesfristen i forhold til garantisten "etter de samme regler som gjelder for hovedfordringen". Ordlyden tilsier at foreldelsesfristen og fristens utgangspunkt er de samme for kausjonist som for hoveddebitor.

Det følger av fl. § 2 at den alminnelige foreldelsesfristen er 3 år. Videre følger det av fl. § 3 nr. 1 at foreldelsesfristen regnes fra den dag da fordringshaveren "tidligst har rett til å kreve oppfyllelse". For krav som oppstår "ved mislighold", regnes foreldelsesfristen fra "den dag da misligholdet inntreffer". Bestemmelsen i § 3 nr. 2 er ment som en presisering av § 3 nr. 1, jf. Rt. 2000 s. 679 (Ideal). I vår sak er det imidlertid snakk om en avtale som har blitt hevet. I hevingstilfeller er det antatt i teorien at § 3 nr. 2 vil være ment som et unntak.

Det følger av faktum at Lux AS hevet avtalen den 1.mai.2021. Det må derfor legges til grunn det var da foreldelsesfristen startet å løpe. Foreldelsesfristen går følgelig ut 1.mai, 2024, jf. fl. 2, jf. § 3 nr. 2. Tilsvarende vil gjelde for Peder, jf. § 7. Foreldelse har følgelig ikke inntrådt i forhold til ham før han fremmer regresskrav, jf. fl. § 8,1 pkt.

Delkonklusjon: Regresskravet ikke er foreldet.

Marte anfører videre at det ikke er klart om hun har et regresskrav.

Det følger av sikker rett at den som har dekket en annens forpliktelse kan fremme et regresskrav. Avtalen mellom partene gir uttrykk for at de er samkausjonister, jf. tidligere drøftelse. Det foreligger ingen holdepunkter i avtalen om fordelingen av ansvaret. I de tilfellene det ikke foreligger klare holdepunkter for dette, må det legges til grunn at det foreligger en likedelingspresumsjon. Når Marte da dekker hele forpliktelsen, har hun i utgangspunktet krav på å få tilbake halvparten av Peder. Anførselen kan derfor ikke føre frem.

Konklusjon: Peder kan fremme regresskrav mot Marte.

Tvist 3

Tvisten står mellom Storevikbanken og Marte Kirkerud. Spørsmålet er om Storebanken kan ekstingvere Martes innsigelser.

For å avgjøre om Lov om gjeldsbrev av 17.02.1939 (heretter gbl.) kapittel 2 kommer til anvendelse, må det vurderes om det foreligger et "omsetningsgjeldsbrev", jf. § 11 (1)

Det følger av gbl. § 11 (2) nr. 2 at et "gjeldsbrev" er et "omsetningsgjeldsbrev" når det [...] lyder på "namn" med tillegget "eller ordre". Forarbeidene definerer gjeldsbrev som "skriftlige og i det ytre selvstendige løfter om betaling". Det er klart at det foreligger et gjeldsbrev i vår sak. Det er videre på det rene at det foreligger et ordregjeldsbrev, ettersom det "Lux AS eller ordre" fremgår direkte av gjeldsbrevet. Gbl. kapittel 2 kommer følgelig til anvendelse, jf. § 11 (1)

Banken fremmer påkrav mot Marte på 2 millioner. Marte avviser kravet og anfører at omsetningsgjeldsbrev i realiteten var proforma, og at hun og Peder bare hadde utstedt det for å få refinansiering av Båtmannen i 2018. Videre anfører hun at hun ikke skyldte Lux pengene fordi forutsetningen for et reelt skyldansvar ikke var oppfylt. Banken bestrider dette og anfører at når man kjøper gjeldsbrev i god tro trenger man ikke ta hensyn til unnskyldninger som debitor kunne komme med.

Det følger av gbl. § 13 at den som har et omsetningsgjeldsbrev "i hende, er legitimert til å rå over det med verknad som nemnt i §§ [...] 15" når han er den som "etter teksten i gjeldsbrevet" fremstår som den "rette innehaveren til gjeldsbrevet". Det er klart at Lux AS er legitimert ettersom det fremgår klart av gjeldsbrevet at han er den "rette innehaveren".

Videre følger det av av gbl. § 15 (1) at "avhender legitimasjonshaveren" et "omsetningsgjeldsbrev" til eie, og mottakaren får det "i hende" kan "utgjeveren ikke gjøre gjeldende "at kravet [...] er [...] briggda med avtale". For at banken skal kunne ekstingvere debtors innsigelser, må 5 kumulative vilkår være oppfylt.

Ettersom Lux AS er legitimert etter gbl. § 13, er det klart at de er "legitimasjonshaveren" Videre er det på det rene at det foreligger et "omsetningsgjeldsbrev" som er overdratt. Det er også på det rene at banken har fått det "i hende" ettersom Lux har overlevert gjeldsbrevet til banken. I tillegg må cesjonsavtalen være avtalerettslig gyldig. Dette er et ulovfestet vilkår som klart er oppfylt i vår sak ettersom det ikke foreligger holdepunkter for annet.

Videre må banken være i god tro for å kunne ekstingvere Martes innsigelser, jf. gbl. § 15 (2). Det er klart at banken er i god tro ettersom det ikke foreligger holdepunkter for annet.

Delkonklusjon: Banken kan ekstingvere Martes innsigelser.

Det følger imidlertid av gbl. § 17 at debitor likevel kan gjøre innsigelser om at gjeldsbrevet er "falsk eller forfalska". I vår sak foreligger det imidlertid et ekte gjeldsbrev som er undertegnet av Marte og Peder. Bestemmelsen kommer følgelig ikke til anvendelse.

Konklusjonen er at banken kan ekstingvere Martes innsigelser.

Tvist 4

Tvisten står mellom Marte Kirkerud og Peder Ås. Spørsmålet er om Marte kan fremme regresskravet mot Peder. Rettslig grunnlag som kommer til anvendelse, er ulovfestet rett.

Marte fremmer regresskrav mot Peder på 1 million. Peder bestrider dette og anfører tilsvarende innsigelser som banken. Han anfører at hans rettsposisjon som regressdebitor var bedre en Martes posisjon som debitor overfor Storevikbanken, og at han derfor ikke kunne pålegges å betale Marte halvparten av en gjeld som ikke fantes. Det må tas utgangspunkt i hva som er avtalt mellom partene.

Ved tolkning av avtalen, må det ses hen til avtalens ordlyd, partenes forutsetninger og omstendighetene rundt avtaleinngåelsen, jf. HR-2018-2396-A

Det følger av gjeldsbrevets ordlyd at "Vi, Peder Ås og Marte Kirkerud, erkjenner å skyldes Lux AS eller ordre to millioner kroner". Ordlyden trekker klart i retning av at Peder og Marte er samskyldnere overfor en fordring på 2 millioner.

Videre følger det av refinansieringskontrakten at Partene egentlig ikke skyldte Lux disse pengene, men at det ble utstedt i sikringsøyemed for Båtmannens gjeld. Dette tilsier at de er samkausjonister, ettersom pengene var ment som sikkerhet. Videre følger det av partenes forhandlinger det er snakk om en simpel kausjon ettersom de kun har påtatt seg ansvar for Båtmannens betalingsevne. Ettersom begge parter er enige i at de ikke har reelt skyldansvar, må dette legges til grunn.

Neste spørsmål er følgelig om det vil være rimelig at Marte fremmet et regresskrav for en fordrings som ikke eksisterer, fordi hun har fått et krav mot seg av kreditor.

Ansaret innad mellom Marte og Peder er at de begge er samkausjonisten som står for Båtmannens betalingsevne. Simpelt kausjonsansvar er av subsidiær karakter, ettersom kausjonister kan kreves kun når banken har utnyttet alle dekningsmuligheter hos debitor og kommet frem til at han er insolvent. Det vil derfor være urimelig at Peder skal måtte svare for et regresskrav som fremmes på bakgrunn av at Marte har måtte betalt som om hun var skyldner. Dette er ikke et ansvar Peder har påtatt seg etter avtalen mellom de.

På den annen side fremstår gjeldsbrevet utad for cesjonaren som at Peder og Marte er samskyldnere for pengekravet. Når banken går på Marte og krever penger av henne så er det hun som står med gjeldsbyrden. Det sentrale hensynet bak regressadgangen er at dersom flere skyldnere hefter sammen, og kreditor kan velge hvem han vil gå på, vil det være urimelig om regresskreditor ikke kan fremme krav mot de andre regressdebitorer. Det vil for det første føre til at skyldnere kan ha som siktemål å stimulere kreditor til å velge en annen, slik at de slipper å bære gjeldsbyrden. I tillegg vil det være en tilfeldig fordel og uberettiget berikelse at den som ikke blir valgt ut til å hefte overfor kreditor, slipper unna uten å betale. Videre må det også legges til grunn at det foreligger en alminnelige lojalitetsplikt mellom samskyldnere og samkausjonister. I tillegg fremgår det av gjeldsbrevets ordlyd at Peder er skyldner, slik at det bør legges til grunn at han også svarer for samme feilen som Marte. Sterke reelle hensyn og gjeldsbrevets ordlyd vil derfor trekke i retning av at Marte kan fremme regresskrav mot Peder, ettersom de begge er solidarisk ansvarlige.

Konklusjonen er at Marte kan fremme regresskrav mot Peder.

